

PRIPOMBE O DOLNIČARJEVI »BIBLIOTHECA PUBLICA LABACENSIS«¹

Fr. Ks. Lukman, Ljubljana

Knjigoveškega dela nič kaj prida vajena roka je trdo zvezala D.-jev spis, ki je shranjen v ljubljanski semeniški knjižnici in ima dva naslova: »Bibliotheca / Labacensis publica / Collegii Carolini Nobilium« na prvi strani in »Ectypon / Bibliothecae Publicae / Labacensis« na tretji strani.² Zvezek obsega 76 numeriranih listov³ v velikosti 14 × 19 cm.

Janez Gregor Dolničar (Thalnitscher von Thalberg), v Lj. r. 10 marca 1655 in u. 3. oktobra 1719, je pisal svoj Ectypon v zadnjem petletju svojega življenja. Letnica 1715 v naslovu na str. 3 ni v skladu s posvetitvijo spisa škofu Viljemu grofu Leslieju na str. 4–6, zakaj le-ta je zasedel ljubljanski škofovski sedež šele leta 1718. Avtor se je skrtil za psevdonim in pravi v naslovu na str. 3, da je spis prirejen »studio et opere Joannis Fortunati Mengini, Labacensis«.

Ves spis, ne samo 1. poglavje, je *zasnovan kot dialog*. Od 3. poglavja dalje vodi Agesilaus, prefekt v kolegiju, kjer je javna knjižnica nameščena, svojega gosta Lentula, izobraženega in vedoželjnega mladeniča iz Italije, po knjižnici, razkazujoč mu duhovne zaklade, v njej zbrane, in pripovedujoč mu o delih kranjskih znanstvenikov in umetnikov. Lentulus res le malo govori, marveč večinoma posluša, saj mu je domala vse novo, kar mu Agesilaus pravi; vendar pa večkrat porabi priložnost, da svojemu vodniku pritrdi ali izrazi svoje občudovanje ali da — kot na str. 110 pri Francu Albertu Pelzhoferju — pokaže, da mu ni popolnoma tuje, kar sliši. Tako je ohranjen vsaj videz dialoga. Spis se na str. 141 tudi dialogično takole konča: »Visis et lustratis a nobis hactenus deductis Lentulus promptly ac benigno animo cum admiratione omnia suscepit asserens: Ingenue fateri debeo ea, quae in hac Bibliotheca mihi exhibita fuere, omnem meam conceptam expectationem, quamquam amplissimam, excedere.« Cui ego (Agesilaus): »Optarem ut, cum te avidum et discendi cupidum ac omnia sincera mente suscipere perspexerim, humanitati tuae correspondere potuissem. Novi vicissim non paucos dari nasutulos...« (stavek ni končan).

D.-jeva »Bibliotheca Labacensis publica« je pravzaprav *vodnik po knjižnici, kakršno si je avtor zamišljal v njenem zanjo določenem novem prostoru, v svetli, visoki, zračni dvorani mogočnega poslopja ob Ljubljani*, po napisu na impozantnem Mislejevem portalu namenjenega »Virtutibus et Musis«. Po D.-jevi zamisli bi bila Bibliotheca Labacensis

publica ne samo *knjižnica v ožjem pomenu besede*, torej zbirka natisnjenih in z roko pisanih del kranjskih piscev in umetnikov, marveč hkrati *galerija* s portreti najjemenitnejših predstavnikov raznih znanstvenih in umetnostnih panog. Portrete si je D. mislil deloma kot (doprone) kipe (str. 20: *statuae marmoreae*), deloma kot slike (str. 89: *podoba geografa Franca Stemberga je »coloribus expressa effigies«*).

Vseh nekaj nad 190 mož, ki jih je sprejel v svoj spis, je D. razdelil na 21 *strokovnih skupin*. Dela posameznih skupin naj bi bila na policah združena v zaokrožene, med seboj ločene celote, na zunaj označene s portreti najpomembnejših predstavnikov. D. to jasno pove ob skupini filozofov na str. 80: *»Imago ex ordine duodecima, philosophorum nationalem, voluminibus huius classis praefigenda, refert oris lineamenta Francisci Bernardi Fischer.«*

Na str. 2 je sestavil D. *pregled, kako razporediti »effigies insignium virorum Carn(ioliae) in Bibliotheca publica ponendorum in quacumque facultate et arte«*. Na sredi (in medio) so trije ustanovitelji knjižnice — ustanovna listina je na str. 13—17 — škof Zigismund Krištof Herberstein, stolni prošt Jan. Krst. Prešeren na škofovi desni in stolni dekan Jan. Anton Dolničar, Gregorjev brat, na škofovi levi. Na Prešernovi strani se vrste skupine 1—10: (1) teologi, (2) kanonisti, (3) cerkveni govorniki, (4) asceti (= nabožni pisatelji), (5) historiki, (6) genealogi (D. piše povsod: *geneologi*), (7) pravniki, (8) zdravniki, (9) kemiki (= alkimisti), (10) filozofi;⁴ na strani dekana Dolničarja stoje zapovrstjo skupine 11 do 21: (11) matematiki, (12) geografi, (13) astrologi (= astronomi), (14) geometri, (15) muziki, (16) gojitelji slikarstva,⁵ (17) aritmetiki, (18) politiki, (19) govorniki in humanisti, (20) pesniki, (21) filologi. Tega reda se je D. v svojem spisu do kraja držal. Iz pripiskov na str. 136 in 137 je razvidno, da je imel na mislih celo telovadne (*de artibus gymnycis*) in športne pisce (*de equestri arte, gladio et pugione contendere, vexillum tractare, hastili ludere, ligneo equuleo insilire*), a ne navaja nobenega imena.

V načrtu na str. 2 je D. pri 13 skupinah pripisal ime glavnega predstavnika, ki bi njegov portret krasil knjižnično dvorano. Pravim knjižnično *dvorano«*, kajti *»prophylaeum Bibliothecae, totum pene constructum«* (str. 19) in *»prophylaeum unicum hucusque perfectum«* (str. 20) ni morda veža ali kak stranski prostor pred knjižnico, marveč je dvorana sama, kjer so shranjene knjige in so razstavljeni portreti.⁶ Le-teh bi bilo po načrtu na str. 2 dva *ducata*, in sicer 5 ustanovitelji in 21 skupinskih predstavnikov, po besedilu spisa pa 23. Za predstavnika teologov, ki bi njegova podoba dobila mesto v galeriji, je D. na str. 2 določil Schönlebna, v spisu samem na str. 20 pa Prešerna, tako da bi bil le-ta v galeriji kot soustanovitelj knjižnice in predstavnik teologov. S tem bi se število portretov zmanjšalo za enega na 23. Schönlebna je D. na str. 50 postavil na prvo mesto med zgodovinarji. Jan. Vajk. Valvasor, na str. 2 na prvem mestu med historiki, se je moral na str. 54 — Schönlebnova bio- in bibliografija obsega štiri strani (50—53) — umakniti na drugo mesto in je s tem izgubil pravico do portreta v galeriji.

Dasi D. za slovenske stvari sicer ni kazal zanimanja, je vendar v Ectyponu *pri petih pisateljih vestno oknjžil, da so objavili slovenske spise*. O škofu Hrenu pravi, da je izdal »Evangelia, idiomati slavonica donata« (str. 35). Med Schönlebnovimi deli navaja »Evangelia slavonicae linguae restituta« (str. 52). Čandek je objavil »Chatechismum et evangelia per annum slavonicae linguae abs se donatae (!)« (str. 40). Med spisi Matije Kastelca je označil tri slovenske: »Simplex translatio sacrorum Bibliorum Veteris et Novi testamenti; Thomas a Kempis in vernaculam slavonicam linguam translatus; Dictionarium latino-slavonicum«. Druge Kastelčeve spise navaja le s polatinjenim naslovom brez pripombe, da so pisani v slovenščini (str. 45, 46). Kapucina p. Hipolita imenuje kot izdajatelja dveh slovenskih del: »Thomas de Kempis slavonicae linguae donatus« in »Dictionarium nobilissimae linguae slavonicae« (str. 117).

D.-jev Ectypon naj bi bil gotovo kdaj prišel v javnost; ostal pa je *nedovršen*. Treba bi bilo še nemalo dela, preden bi bil goden za tisk. Nobeno od poglavij, ki pripovedujejo o posameznih skupinah kulturnih delavcev, ni bilo do kraja izdelano. V vsakem poglavju eden, morda dva, redko trije za Ectypon prikrojeni ter skrbno spisani življenjepisi, nato nekaj imen z manj skrbno, včasih s prav površno zapisanimi bio- in bibliografskimi pripombami, nekajkrat še kako ime brez sleherne pripombe — to je vse. Skrbno oblikovani in tudi čedno spisani so pa prehodi od skupine do skupine; v njih se D. izogiblje dolgočasne enoličnosti. Vodeč Lentula od skupine nabožnih pisateljev (ascetov) k skupini zgodovinarjev, mu Agesilaus pravi: »Hi, quos hucusque recensuimus, divina ac sacra tractarunt. Nunc historici, qui gesta et actitata monumentis consignarunt et ab oblivione vindicarunt, inspiciendi erunt, qui te, Lentule, fors magis delectabunt« (str. 43). Prehajajoč od zgodovinarjev k rodoslovcem, pripominja Agesilaus: »Nunc tempus monet, Lentule, ut eorum inspiciamus monumenta, qui aviti sanguinis propagines pertinaci labore ab oblivione vindicarunt.« Genealoška raziskavanja ima D. za posebno težavna, ko o Jan. Gotardu Lukančiču piše: »qui in geneographico studio, quo in re litteraria nil laboriosius, exceluit, magnam is in conquirendis antiquis documentis industriam, in discernendis solertiam et combinandis cautelam adhibuit« (str. 58). Prehod od genealogov k juristom se glasi: »Nunc ad facultatem iuridicam incidimus, ubi viri, in hac classe clari, ad eorum nunquam emmorituram famam memorabuntur« (str. 63). Od zdravnikov h kemikom ni prehoda; prehajajoč od kemikov k filozofom pa pravi Agesilaus: »Proximum his locum merentur philosophi, qui scientias naturales ex visceribus causae scrutantur et experimentis comprobare nituntur« (str. 79). Od filozofov k matematikom, od le-teh h geografom, od tod k astrologom vede Agesilaus svojega gosta brez sleherne pripombe, pač pa mu, stopajoč h glasbenikom, reče: »Hi, quos paululum ante recensui, mentis plurimum operationes tractarunt. Nunc vero varietas delectat. Eos, qui res animum refocilantes tractarunt, musicam videlicet cultivaverunt, invisere fert animus« (str. 93). Bodi teh primerov dovolj.

Prehodi in povezave med posameznimi skupinami spadajo k prvotnemu osnutku knjige. D. jih je v svojem zvezku razmestil toliko vsak-sebi, kolikor je menil, da bodo obsegala posamezna poglavja njegove bodoče knjige. In tako je prišlo, da je kakemu poglavju dodelil skoraj premalo prostora, drugemu pa preveč, in da so potem ostale cele strani prazne.

Pisaba lastnih imen je precej samovoljna. Poleg Skerpina srečaš Scherpina (str. 36, 48, 126); Čandek je Tsandek (str. 40); Hrenov — po D.-ju Crönov — ujec Žitnik je Sitnigk (str. 81) in Sittnik (str. 134).

Poleg vezanega rokopisa je ohranjenih *nekaj listov enakega formata* in *nekaj manjših lističev* z beležkami za Ectypon. Od imen, ondi zapisanih, jih v rokopisnem zvezku zaman iščeš kakih 15, med njimi taka, ki bi vsekakor sodila v delo, kakršno je D.-jevo.

Izmed *protestantskih piscev* sta v vrsti kranjskih literatov Würtemberžan Krištof Spindler in Štajerec Adam Bohorič, oba kot humanista (str. 115). Oba sta kajpada delovala v Ljubljani.

V. Steska pravi v Izvestjih X, 155 in 156, da je D. svoj spis razdelil na *tri poglavja*. Na videz ima Steska prav, kajti na str. 20, kjer začne opisovati strokovne skupine, je D. zapisal »Caput 5« in ni štetja poglavij nadaljeval. Toda ne gre prezreti, da je na str. 134 odstavek o filologih označil za »cap. 24«. Na str. 143 in 144 pa je sestavil pregled poglavij (series capitum) in štel vse strokovne skupine za posebna poglavja. Ko bi bil Ectypon izšel kot knjiga, ni dvoma, da bi bil D. to razdelitev in tako štetje poglavij ohranil.

Imena mož, ki jih je D. razporedil po strokovnih skupinah, je V. Steska z bio- in bibliografskimi podatki vred objavil, toda v abecednem redu. S tem je zabrisal *strukturo* D.-jevega dela. Ne bo nezanimivo pogledati, kako je D. svoje izbranice razdelil na skupine, kako jih je razporedil v skupinah samih in kam je štel take, ki so delali na raznih poljih. Načelno je imenoval vsakega samo v eni skupini. O mnogostranskem proštu Prešernu piše na str. 22: »Tractatus hi, ut legisti, Lentule, non omnes ad sacram theologiam spectant, eos tamen, uti hic, sic in aliis, quidquid quisque edidit aut scriptis reliquit coniunctim (= skupaj, neločeno) subiungere volui, ne legenti fastidium pariam, si quemlibet ingenij partum ad suum titulum reponerem.« Vendar se je D. temu svojemu načelu tudi kdaj izneveril, ko je n. pr. jezuita Petra Sterglerja navedel med teologi (str. 28) in med humanisti (str. 114) ali avguštince Avguština Kertha med teologi (str. 30) in filozofi (str. 81).

Naj sledi tukaj D.-jeva razvrstitev pisateljev po strokovnih skupinah. Opombe opozarjajo na tiste, ki so o njih že članki v prvih dveh knjigah Slov. biografskega leksikona. Pisava lastnih imen z vsemi nedoslednostmi je D.-jeva.

(1) **Theologi** (pp. 20—31)

Joannes Bapta Preschern;⁷ Johannes Antonius Thalbergius; Michael Mikez;⁸ Georgius Slatkoina; Leonardus Bageus S. J.; Laurentius Sengenschmidt S. J.; Antonius Lazari O. S. Fr. Ref.;⁹ Petrus Sterglerus S. J.; Simon Karchne S. J.;¹⁰ Matthias Bernardus Pekel; Jacobus Hoffstetter O. S. Fr. Ref.;¹¹ Carolus Enders S. J.; Fulgentius Kerth O. S. Aug.; Augustinus Canzar O. S. Aug.

(2) **Canonistae** (pp. 32—37)

Thomas Crön;¹² Casparus Wobek; Philippus Terpin; Andreas Cra-lius; Joannes Jacobus Schilling; Franciscus Bernardus Pisccon; Philippus Hoffstetter S. J.;¹³ Augustinus Labac. O. Cap.; Joannes Bapta Skerpin S. J.; Joannes Kappus S. J.;¹⁴ Fridericus Josephus Garzaroli de Garzarolhoffen; Josephus a Rudolphi; Josephus Kladrer.

(3) **Sacri oratores** (pp. 38—44)

Balthasarus Radlitsch; Joannes Raphael Cobenzel S. J.;¹⁵ Fridericus Jellentschitsch S. J.;¹⁶ Andreas Clementschitsch;¹⁷ Joannes Tsandek S. J.;¹⁸ Matthias Paradisichz S. J.; Thomas Reutlinganus; Carolus Joseph Apfaltrer L. B.; Didacus Thori O. S. Fr. Ref.; Aloysius Valuasor O. S. Fr. Ref.; Reginaldus Labac. O. Cap.; Mathias Schoss; Aloysius Labac. O. Cap.; Adeodatus Bernasch O. S. Aug.

(4) **Ascetae** (pp. 45—49)

Mathias Casteliz;¹⁹ Georgius Wetstein; Rudolphus Coraduzius; Laurentius Cappus S. J.; Marcus Doliner; Joannes Bapta Scherpin; Georgius Thomez; Georgius Praunsberger;²⁰ Georgius Latomus; Rochus Labac. O. Cap.

(5) **Historici** (pp. 50—57)

Joannes Ludovicus Schönlebius; Joannes Weichardus Valuasorius; Samuel Budina;²¹ Franciscus Glauinich; Martinus Bautscher S. J.;²² Antonius Abich; Paulus Puzl O. Cist.;²³ Sebastianus Godefridus Widerker a Widerspach L. B.; Joannes Gregorius Thalbergius.

(6) **Geneologici** (pp. 58—60)

Joannes Gotthardus Lucantschitius;²⁴ Franciscus Erasmus ab Hohenwart;²⁵ Adamus Mathaeus de Schukouiz.

(7) **Iuristae** (pp. 64—69)

Joannes Stephanus Floriantschitsch de Grienfeld;²⁶ Martinus Pegasus;²⁷ Joannes Putschar;²⁸ Georgius Wohiniz; Simon Kimouizius; Joannes Daniel Erberus;²⁹ Gabriel Lukantschitsch;³⁰ Joannes Josephus Wallersberg; Utschar; Vermati; Matthias Ferfilla (Fervilla);³¹ Georgius Weinzerle.

(8) **Medici** (pp. 72—77)

David Verbezius; Alexander Verbezius; Joannes Bapta Ganserus;³² Paulus Qualiza;³³ Marcus Gerbezius;³⁴ Joannes Andreas Coppinius;³⁵ Joannes Bapta Petermanus;³⁶ Augustinus Bosio;³⁷ Andreas Vidmajerus; Antonius Loigk;³⁸ Joannes Gasperus Corusi;³⁹ Georgius Sigismundus Pogatschnig.⁴⁰

(9) **Chimici** (pp. 78—79)

Conradus L. B. a Ruessenstein; Sebastianus a Rechbeg; Joannes Fridericus Rain; Petrus Catinus; Jacobus Ignatius Seitter; Joannes Bapta Petermanus.⁴¹

(10) **Philosophi** (pp. 80—85)

Franciscus Bernardus Fischer;⁴² Wolffg. Weich. com. a Gallenberg; Casparus Sitnigk; Alexius Strauss; Fulgentius Kerth; Josephus Kupfer-
sin; Clemens Koppitz; Eugenius Gottscheuer O. S. Fr. Ref.; Georgius
Freuseisen O. Cist.; Franciscus Corusi O. S. Pauli Erem.; Bernardus Fi-
scher (drugič); Casparus Sojer; Adamus Stör;⁴³ Lucas Madren; Francis-
cus Xav. Rhode O. Cist.

(11) **Mathematici** (pp. 86—88)

Leopoldus Ludovicus ab Hochenwarth; Andreas Kobavius S. J.;⁴⁴
Gregorius Bencho S. J.; Joannes Dismas Floriantschitsch;⁴⁵ Laurentius
Daniel a Wolbiz; Joannes Josephus Locatelli.

(12) **Geographi** (p. 89)

Franciscus Antonius a Stemberg; Weichardus Ferdinandus com. Barbo;
Andreas Bognar; Casparus Storseg.

(13) **Astrologi** (p. 90)

Joannes Göss; Joannes Georgius Gotscheer.⁴⁶

(14) **Geometrae** (pp. 91—95)

Franciscus Bernardus Tauffrer L. B.; Joannes Michael a Cumberg;
Marcus Blaschiz; Carolus Josephus Wisenthal; Andreas Lautter.

(15) **Musici** (pp. 94—99)

Joannes Bertholdus Höfferius;⁴⁷ Dolar;⁴⁸ Joannes Jacobus Labasser
de Laubenburg; Joannes Casparus Goschel; Joannes Andreas Mugerle ab
Edlheimb; Michael Omersa;⁴⁹ Joannes Bapta Polz; Wolfgangus Conradus
Andreas a Siberau; Jacobus Fortunatus Gotscheer; Georgius Blatnig.

(16) **Picturae, Sculpturae et Architecturae cultores** (pp. 100—105)

Georgius Adamus L. B. a Grimbschiz;⁵⁰ Joannes Josephus a Zergo-
lern; Alexius Sigismundus Tolijs (= Thalnitscher a Thalberg); Franciscus
Remb; Adamus Sontar; Joannes Koch;⁵¹ Krail; Joannes Lipez;⁵² Petrus
Beslej;⁵³ Mathias Greisher.⁵⁴

(17) **Arithmetici** (pp. 106—109)

Sebastianus a Raigersfeld; Antonius Josephus Zergolijs; Antonius
Zacharias Waltreich; Laurentius a Wolbiz; Joannes Georgius Wagner;
Joannes Jacobus Karner.⁵⁵

(18) **Politici** (pp. 110—115)

Franciscus Albertus Pelzhouerus L. B. de Schönau;⁵⁶ Sigismundus L. B.
ab Herberstein;⁵⁷ Joannes Daniel L. B. a Gallenfels; Joannes Fridericus
Raab a Rauenheim; Fridericus Christophorus Wogathej.

(19) *Oratores et humaniorum litterarum scriptores* (pp. 114—119)

Franciscus Copinius S. J.; Petrus Sterglerus S. J.; Joannes Leberius S. J.;⁵⁸ Christophorus Spindler; Adamus Bohoriz;⁵⁹ Urbanus Cauallier; Joannes Michael Arch; Worentz; Hipolitus Rudolffswertensis Cap.;⁶⁰ Jordanus Rakouitsch O. S. Aug.; Laurentius Zhizius.

(20) *Poetae* (pp. 122—127)

Joannes Rudolphus Coraduzius L. B.;⁶¹ Josephus Selenitsch S. J.; Jodocus Jacobus comes a Gallenberg; Georgius Sigismundus L. B. ab Hallerstein;⁶² Joannes Crenner; Georgius Andreas Gallenfels;⁶³ Josephus Pogatschnig S. J.;⁶⁴ Joannes Paulus Callin; Georgius a Wernegg L. B.; Josephus a Mesterle; Isaac Piscator; Joannes Bapta Petschnigg; Scherpin O. S. Fr. Ref.; Joannes Bapta Sternischer; Georgius Vehouicius.

(21) *Philologici* (pp. 131—138)

Joannes Andreas Coppinius;⁶⁵ Franciscus Wilhelmus Zergolius; Wolffg. Herbardus comes a Lamberg; Maximilianus Leopoldus Rasp; Joannes Carolus Valuasor; Marcus Josephus Perizhoffius;⁶⁶ Casparus Freudenthus; Casparus Sittnik;⁶⁷ Franciscus Adamus L. B. a Liechtenthurn; Jodocus Ferdinandus L. B. a Gussitsch;⁶⁸ Adamus Sontner; Carolus Josephus Kappus a Pichelstein;⁶⁹ Franciscus Antonius L. B. a Posarel; Joannes Josephus Dinzl; Papler.

OPOMBE

¹ V. Steska je v *Izvestjih Muzejskega društva za Kranjska X* (1900), 154 do 140, 145 do 170 na kratko opisal D.-jevo delo in podal abecedni seznam mož, ki jih je D. sprejel v svojo biblioteko. Tukaj nekaj podrobnosti, ki jih Steska ni omenil, ki so pa za D.-jev spis značilne.

² Na str. 57 je D. med svojimi deli na zadnjem mestu navedel tudi »Ectypon Bibliothecae publicae Labacensis«, toda prečrtal besedo »Ectypon« in oba znaka za »ae« tako, da so kot naslov ostale besede »Bibliotheca publica Labacensis«.

³ S svinčnikom pripisana paginacija je nova, nov tudi abecedni seznam pisateljev, navedenih v spisu (str. 145—149).

⁴ Filozofi so torej 10. skupina. Temu ne nasprotuje prej navedeno mesto, kjer pravi D., da je podoba kanonika Fischerja, reprezentanta filozofov, »dvanaajsta po vrsti« (ex ordine duodecima). Dvanaajsta je, če štejemo škofovo za prvo.

⁵ Kasneje v spisu pravi D. natančneje: gojitelji slikarstva, kiparstva in stavbarstva.

⁶ Propylaeum (D. piše dosledno *prophylaeum*) je pravzaprav prostor pred dvermi, veža. Pravi »prophylaeum« dobiva knjižnica prav sedaj po načrtih arh. A. Bitenca.

⁷ SBL II, 564—566. — ⁸ SBL II, 114—115. — ⁹ SBL I, 628—629. — ¹⁰ SBL I, 421. — ¹¹ SBL I, 529. — ¹² SBL I, 344—351. — ¹³ SBL I, 330. — ¹⁴ SBL I, 426. — ¹⁵ SBL I, 83. — ¹⁶ SBL I, 596. — ¹⁷ SBL I, 401. — ¹⁸ SBL I, 89. — ¹⁹ SBL I, 431—432. — ²⁰ SBL II, 476. — ²¹ SBL I, 63—64. — ²² SBL I, 28. — ²³ SBL II, 608—609. — ²⁴ SBL I, 685. — ²⁵ SBL I, 331. — ²⁶ SBL I, 183. — ²⁷ SBL II, 281—292. — ²⁸ SBL II, 593. — ²⁹ SBL I, 162. Janez Danijel Erberg. — ³⁰ SBL I, 685. — ³¹ SBL I, 175. — ³² SBL I, 235. — ³³ SBL II, 610—611. — ³⁴ SBL I, 245—247. — ³⁵ SBL I, 84. — ³⁶ SBL II, 323. — ³⁷ SBL I, 53. — ³⁸ SBL I, 679. — ³⁹ SBL I, 85. — ⁴⁰ SBL II, 410—411.

⁴¹ Naveden že med zdravniki. SBL II, 523.

⁴² SBL I, 180.

⁴³ Na str. 85 pisano, kot da je brati Stoñ, na enem od priloženih listov pa razločno Stör.

⁴⁴ SBL I, 475—476. — ⁴⁵ SBL I, 182—183. — ⁴⁶ SBL I, 235—236. — ⁴⁷ SBL I, 327.

⁴⁸ SBL I, 139. Pred imenom Dolar je D. naredil tri pike, znamenje, da mu krstno ime ni bilo znano in da Valvasorjevega N. (= nomen) pri Dolarju ni imel za okrajšavo imena Nikolaj kakor kasneje Pohl in drugi. Dr. Drag. Cvetko je po Historia collegii Labacensis I ugotovil, da je bilo Dolarjevo krstno ime Janez Krstnik.

⁴⁹ SBL II, 225. — ⁵⁰ SBL I, 261. — ⁵¹ SBL I, 481. — ⁵² SBL I, 673. — ⁵³ SBL I, 35. — ⁵⁴ SBL I, 260. — ⁵⁵ SBL I, 421. — ⁵⁶ SBL II, 293. — ⁵⁷ SBL I, 313—314. — ⁵⁸ SBL I, 661. — ⁵⁹ SBL I, 49—52. — ⁶⁰ SBL I, 321—323. — ⁶¹ SBL I, 84. — ⁶² SBL I, 290. — ⁶³ SBL I, 202. — ⁶⁴ SBL II, 409. — ⁶⁵ SBL I, 84. — ⁶⁶ SBL II, 307. — ⁶⁷ Identičen s filozofom Sitnigkom. — ⁶⁸ SBL I, 276. — ⁶⁹ SBL I, 427.

R é s u m é

BEMERKUNGEN ÜBER THALNITSCHERS »BIBLIOTHECA LAB. PUBLICA«

Im Jahre 1701 gründeten Bischof Sigismund Cristoph Herberstein, Domprobst Johannes Prešeren und Domdechant Johann Anton Dolničar (Thalnitser von Thalberg) eine öffentliche Bibliothek (Stiftungsurkunde vom 30. Mai), welche nach Erbauung des Collegium Carolinum, des heutigen Priesterseminars, im Erdgeschoße des Neubaus untergebracht wurde. Johann Gregor Thalnitser (1655—1719), Bruder des Domdechants, Mitglied der heimischen Academia operosorum und mehrerer italienischer Akademien, schrieb in seinem letzten Lebenslustrum einen Führer durch die öffentliche Bibliothek, wie er sich selbe in seiner Begeisterung für die Leistungen seiner krainischen Landsleute auf verschiedenen Gebieten der Wissenschaft und Kunst ausmalte. Nach seiner Vorstellung wäre die Bibliothek nicht nur eine Sammlung gedruckter und handschriftlicher Werke krainischer Autoren, sondern zugleich eine Galerie von Porträtbüsten oder-gemälden der hervorragenden Vertreter von 21 Wissens- und Kunstzweigen (Theologen; Kanonisten; geistliche Redner; Aszeten; Historiker; Genealogen; Juristen; Mediziner; Chemiker; Philosophen; Mathematiker; Geographen; Astrologen; Geometer; Musiker; Maler, Bildhauer und Architekten; Arithmetiker; Politiker; Redner und Humanisten; Dichter; Philologen). Die Schrift ist in Dialogform abgefasst: Agesilaus, Präfekt im Collegium Carolinum, führt seinen Gast Lentulus, einen wissensdurstigen Jüngling aus Italien, durch die Bibliothek von Fachgruppe zu Fachgruppe und unterrichtet ihn über Leben und Schaffen der einzelnen Autoren, deren Gesamtzahl sich auf 190 beläuft. So ist aus dem Führer durch die Bibliothek ein zwar unvollständiger, doch nicht wertloser Abriss kultureller Bestrebungen in Ljubljana im 16. und 17. Jahrhundert geworden. Das Schrifttum der slowenischen Protestanten im 16. Jahrhundert hat D. gänzlich übergangen, bei fünf Autoren aus der Zeit der Re-katholisierung aber vermerkt, sie hätten auch slowenische Schriften verfasst. Den Schluss obiger Bemerkungen über D.-s Schrift bildet ein Verzeichnis der behandelten Autoren in D.-s Anordnung nach Fachgruppen. D.-s Werk, betitelt »Bibliotheca Labacensis publica Collegii Carolini Nobilium« und »Ectypon Bibliothecae Publicae Labacensis«, ursprünglich wohl zur Veröffentlichung bestimmt, blieb unvollendet. Das handschriftliche Exemplar befindet sich in der Bibliothek des Priesterseminars in Ljubljana, der Nachfolgerin der Bibliotheca Labacensis publica.